

חולין פה

משה שווערד

1. שו"ע אורח חיים - סימן יז

(ב) נשים ועבדים פטורים, מפני שהיא מצות עשה שהזמן גרמא: הגה - ומ"מ אם רוצים לעטפו ולברך עליו הרשות בידו כמו בשאר מצות עשה שהזמן גרמא (תוס' והרא"ש והר"ן פ"ב דר"ה ופ"ק דקדושין), אך מחזי כיוהרא, ולכן אין להן ללבוש ציצית. הואיל ואינו חובת גברא (אגור סימן כ"ז) פ"א אינו חייב לקנות לו טלית כדי שיתחייב בציצית. ...

2. ספר מגן אברהם על או"ח סימן יז:

(א) ולברך עליו. דאף מי שאינו מצווה ועושה יש לו שכר ושייך לומר וצונו כיון שהאנשים נצטוו וגם הם יש להם שכר:

3. שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה) סימן סט

...ואני אומר דברי חכמים קיימים דהרי יש לחקור כיון דקיי"ל בני ישראל ולא בנות ישראל וע"כ לא פליגי ר"י ור' יוסי אלא אי סומכות רשות או אסור לסמוך אבל כ"ע מודים דרשי בני ולא בנות א"כ קשה ג"ה =גי' הנשה = נמי אמאי לא נימא בני ישראל ולא בנות ישראל ולא ינהוג אי ג"ה בנקבות ישראל ולכאורה יש ליישב דלא דרשי' כן אלא בקום ועשה אבל בל"ת השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה אך הא מצינו גם בל"ת =בלא תעשה= אמור אל הכהנים בני אהרן ולא בנות אהרן שמטמאים למתים הרי אפילו בל"ת ממעטי' נשים וא"כ בג"ה נמי אמאי נוהג בזכרים ונקבות וצ"ל שאני גבי כהנים דהסבר' נוטה לחלק בין זכרים אפ"ל בעלי מומין ובין נקבות לענין קדושת כהונה משא"כ בשארי ל"ת השוה אשה לאיש ולא דרשינן בני ולא בנות כצ"ל.

4. תוספות רא"ש על חולין דף פה/א

נשים סומכות רשות. היינו באקפווי ידא כדאיתא בפרק אין דורשין אבל בכל כוחן מודה ר' יוסי דאסור...

5. ספר ברכי יוסף על או"ח - סימן תקפ"ט

אכן לפום מאי דתרגמה הרב קרבן אהרן מכח דברי רש"י בחולין דף פ"ה, דלר' יוסי שרי סמיכה גמורה...

6. קובץ המאור | ד-תשס"ח: "אין אדם דן גזרה שוה מעצמו"

ואף כאן מן הצורך להבין: מה קבלו בגז"ש? אם קבלו שהמלים 'שחיטה שחיטה' נדרשות בגז"ש, א"כ הרי נמסרה הדרשה בהדיא כר"מ. ואם לא התיבות היו להם בקבלה אלא שאלו שתי פרשיות תילמדנה זו מזו, שוב מה מקום יש לדון אי נלמוד משחוט חוץ או מאותו ואת בנו? וצע"ג.

והנה בהשגות הרמב"ן לספר המצוות להרמב"ם כתב, וז"ל:

והוי יודע שזה שאמרו חכמים שאין אדם דן גזרה שוה מעצמו, אין כונתם לומר שכל גזרה שוה מבוארת להם מסיני ונמסרת להם מפי משה רבינו תלמדו מלה פלונית שבפסוק פלוני ממלה פלונית שבפסוק פלוני ותשוו דין שניהם לענין פלוני, אין הדבר כן שהרי מצינו אותם חולקין תמיד בהרבה מקומות בענין הזה כאותה שאמרו בגמרא חולין... אבל הכוונה בגזרה שוה שהיא מסיני לומר שהיא בידם קבלה שדין שחיטה שאינה ראויה נלמד מגזרה שוה דשחיטה שחיטה, והיתה סברתו של רבי מאיר שהנכון ללמוד אותן משחוט חוץ ויהיה שמה שחיטה, ורבי שמעון ראה בדעתו שיותר נכון ללמוד אותה מן וטבוח טבח והכן ולא תהיה שחיטה שאינה ראויה נדונית כשחיטה וכן כלם, וכו', עכ"ל. [ובאמת שלשונו צ"ב שכתב שהקבלה על שחיטה שחיטה היתה, ואמנם, אם כן, שוב אין מקום לדון שיהיה הלימוד מטביחה. אולם עיין במגילת אסתר שהעתיק דברי הרמב"ן בשינוי קצת, וז"ל: אבל הכונה בקבלת הגז"ש היא זאת שקבלנו ממש ללמוד דין פלוני מדין פלוני כגון כאן בענין שחיטה שאינה ראויה קבלנו ללמוד דינה מגז"ש של דין שחיטה אחרת אמנם לא נאמר לנו מלה פלונית תהיה ללמוד ממנה וממקום פלוני תלמדוה, ולפי שיש בענין זה משחיטה שאינה ראויה הרבה מלות ללמוד מהם וגם יש הרבה מקומות בתורה מהרבה מיני שחיטה לכן יפול מחלוקת בין החכמים מאיזו מלה יש לנו ללמוד ומאיזה מקום, כי חכם א' יסבור שהוא טוב ללמוד במלה אחת ממקום אחד והאחד יסבור שהוא יותר טוב ללמוד אחרת ממקום אחר שלר"מ נראה לו ללמוד משחוט חוץ והוכיח משם כי שחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה ולר' שמעון נראה לו סברא אחרת והוכיח ההיפך, עכ"ד.]

הרי קמן כפי שהצענו בסוגיא דנדה שיש והמסורה לא היתה לא על המקורות ולא על התיבות, כ"א רק זה שיש ללמוד דין איזו פרשה בגז"ש, וכפשנ"ת. וכן כתב גם הגאון בעל חוות יאיר בתשובה (סימן קצ"ב), וז"ל: ...לפעמים היה להם בקבלה רק המלה פלונית דאתי לגז"ש, וקצתם אמרו בהעלם יותר שהיה הל"מ שבפסוק פלוני מלה לגז"ש ומקום מלת השני לא נאמר, ולפעמים היה הל"מ רק שיש דין בדבר פלוני נלמד בגז"ש מדבר פלוני ולא ביאר לא המלה ולא הדין וכו', ע"כ. [ועי' בראש יוסף חולין שם שאף הוא כתב לפרש כן: וז"ל: הנכון בזה דודאי גז"ש גמורה היא דאי גילוי מלתא

היא דשחיטה הוה אף שאינה ראויה מאי קאמר דנין חולין מחולין ועוד מאי נ"מ זו שיבה זו ביאה לא שייך בגילוי מלתא כ"א בגז"ש וע"כ דגז"ש דכאן ידוע לתלמודא דנאמר בסיני דנגמר שחיטה האמור באו"ב ממקום אחר דיש כמה מיני גז"ש כמו שבארנו בכללים ומשו"ה פריך לר"מ נגמר מטבוח טבח וכן לר"ש עד דאמר טעמיה למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה, ע"כ....]

7. תוספות רא"ש על חולין דף פה/ב

סד"א הואיל וא"ר שמעון מותר בהנאה כו'. לא הוה מצי למינקט שוחט את הטרפה והיא אותו ואת בנו סד"א כיון דפטור לאו שחיטה היא ולא מטהר ליה מידי נבלה, דדילמא נהי דלא הוה שחיטה לענין שיתחייב השוחט לענין גופה הוה שחיטה אבל השתא מייתי ראייה דאפילו לענין גופה לא הוה שחיטה שתחשב חולין בעזרה:

8. ספר חתם סופר על מסכת חולין דף פה/ב

אימא מידי נבלה נמי לא מטהרה. פי' כי היכי דהטריפות עושה אינו ראוי ומפיק ליה מאיסור חולין בעזרה ה"נ איסור חולין בעזרה עושה השחיטה אינה ראויה ולא תטהרנה מידי נבלה. אע"ג דלכאורה תרתי דסתרי נינהו דאם אינה ראויה ואינה חולין בעזרה שוב הוה שחיטה לענין טרפות מ"מ הכי הוה סד"א קמ"ל:

9. עיין בקה"י סימן כג

10. עיין בקה"י סימן י"א אות ב

11. הערות מהרב אלישיב

ושחוט על בוביתא דמיא. וקשה דלעיל אמרין דאסור לשחוט לתוך כלי עם מים וי"ל דאמרין התם דהאיסור הוא משום שיאמרו ששוחט לדמותו הנראה כמים אבל לתוך מים עכורים מותר שאין נראה שם בכואה שלו ומי משרה של פשתן מים עכורים הם.

12. ספר שערים מצויינים בהלכה

<p>וצ"כ ברדישה (סי' כח סק"ו) ועוד כתב דכל שהוא עושה כדי להרית בנו, הוא כמו אכילה, וכמו שהתירה התורה למי שאינו עם הארץ לשחוט הבע"ח כן - התירה להמיתה כדי להרויח ולסחור בו לצורך מחייתו. ועי' בשו"ת נוב"י (מהד"ב יו"ד סי' פג) דלהמית בריה לא שייך צעב"ח, אלא אם מצערה בחייה, ועי' מש"כ לעיל ז: ד"ה ליכא, ד"ה קטילנא להו).</p>	<p>צא טרוף א"ל צא ונחור א"ל. כתב בספר האשכול (הל' שחיטת חולין פ"י) דאין שייך צער בעלי חיים להמית בהמה לאיזה צורך האדם, וראייתו מהגמ' כאן דהורה רבי לר"ח צא טרוף או נחור. וכ"כ הטור"י (יו"ד סי' קיז סק"ד) דמותר לישראל לנחור תיישים בשביל העורות, דאין בזה משום בל תשחית, שכל שיש לו הנאה מרובה מהשחתה אין כאן איסור בל תשחית ומביא ראייה מהגמ' כאן.</p>
---	---

13. ספר חסידים - סימן תשנג

יש מתפלל על אחרים ונענה, ועל עצמו אינו נענה, והרי אמרו כל המתפלל על אחרים גם חפצו יעשה, כאברהם שהתפלל בעד אבימלך, וסמ"ך ל"ו ותלד שרה (בראשית כא ב), וכתוב (איוב מב י) וה' שב את שבות איוב בהתפללו בעד רעהו. ואיך נאמר יש מתפלל על אחרים ונענה ועל עצמו אינו נענה, אלא כך מציינו על ר' חייא שלא לקה פשתן בארץ ישראל משעלה ר' חייא, ונהפך שפשתנו לקה ובזכותו לא לקה פשתן של אחרים, והתפלל על אחרים ותפלתו נשמעה, ועל עצמו התפלל ולא הועיל, שמא משום אין חבוש מתיר עצמו שנאמר (ישעי' סג ט) בכל צרתם לו צר, והוצרך מלאך פניו להושיעם. אם כן והלא לאברהם ולא יוב הועיל מה שהתפללו על אחרים, שאני התם שהיו כשונאים שהיו ראויים לשמות על מפתם, כאברהם על אבימלך, והתפלל אעפ"כ עליו. ובאיוב כתיב (איוב טז ד) לו יש נפשכם תחת נפשי, ועם כל זאת התפלל עליהם, זו היא מדת חסידות יתירה: אבל מפני שישאל ערבים זה לזה, לכך כשצער בא על אחד חייבים כולם להצטער, ולהתפלל, שנאמר (תהלים לה יג) ואני בחלותם לבושי שק, וכתוב (שם) ותפילתי על חיקי תשוב. ואם לא היה מתפלל היה חוטא, שנאמר (ש"א יב כג) גם אנכי חלילה לי מחטוא לה' מחדול להתפלל בעדכם, ודוקא כשנשמעים אליו, שהרי סמוך לו (שם) והוריתי אתכם בדרך הטובה והישרה, וכתוב (שם שם כד) אך יראו את ה' ועבדתם אותו (בתמים) באמת, שהרי הנביא צריך לומר בתפלתו רבש"ע כבר שמעו לי מה שהוריתי אותם לעשות רצונך, גם אתה עשה חפצך, כמו שנאמר (דברים כו יד) עשיתי ככל אשר צויתני השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך וגו', עשיתי את שלי ואתה עשה את שלך:

14. ספר תורת חיים על חולין דף פו/א

כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא... [עיין שם לגבי הסבר של מי נח]